

Daltonplan

Samen, leven, groeien, leren!

Welkom op onze school: Het Sterrenrijk!

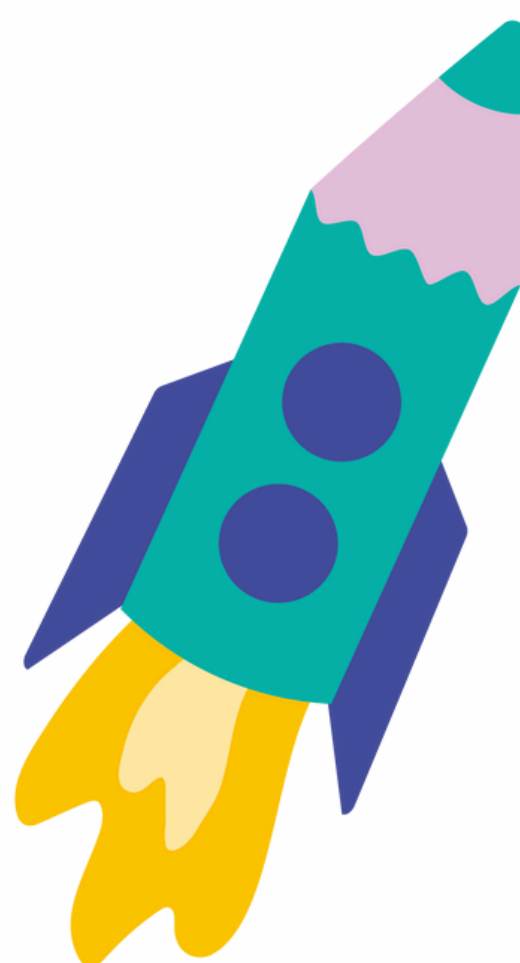
Een Daltonschool in een prachtig gebouw met een uitdagende speelplaats. Een school die staat voor krachtig onderwijs waarbij je een 21e eeuwse vertaling van Daltononderwijs ziet met passend maatwerk. Een school waar we trots op zijn, ontzettend trots.

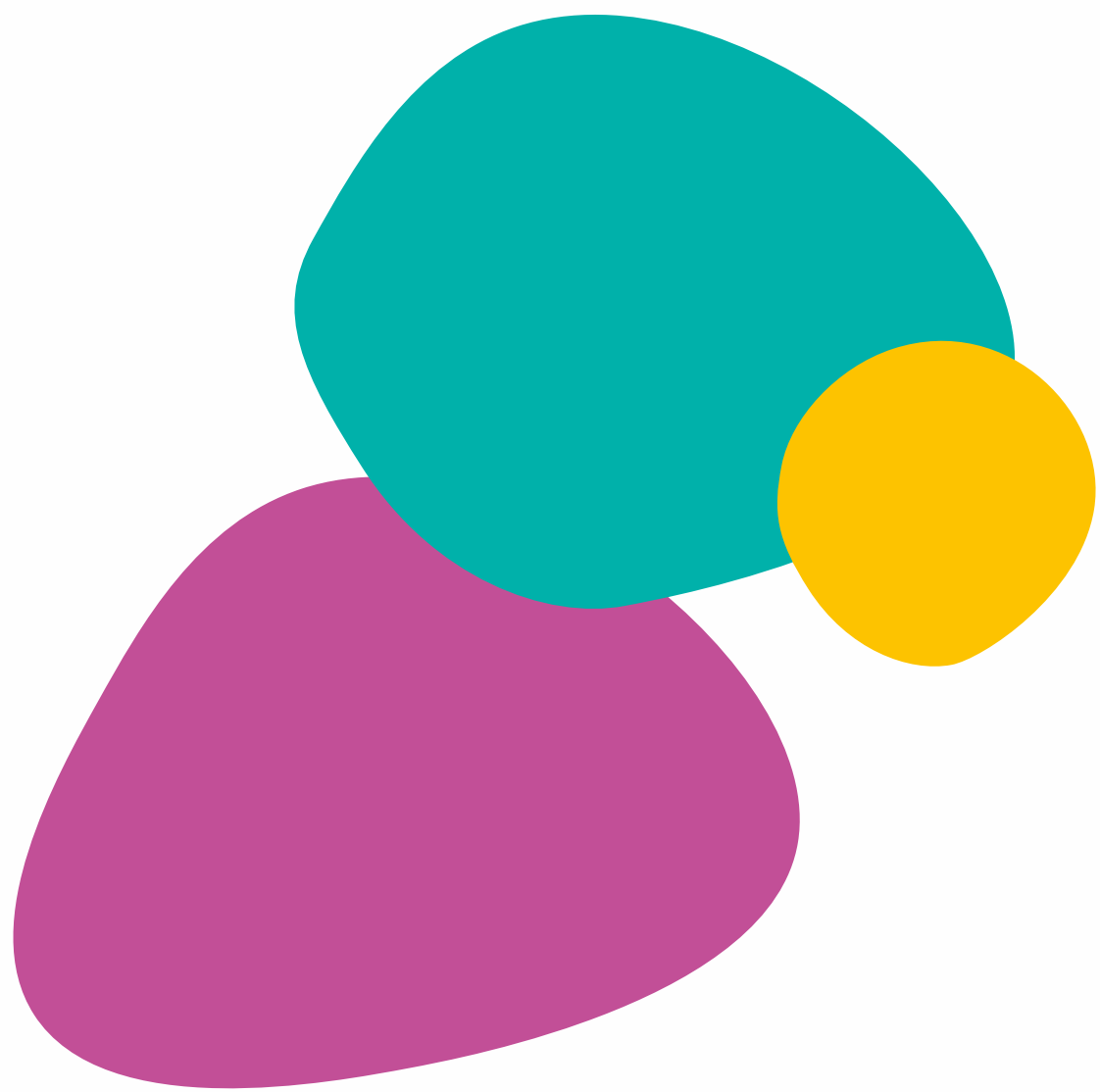
Op Het Sterrenrijk krijgen kinderen tools om wereldburgers te worden, zodat zij op hun eigen wijze het verschil kunnen maken. Om kinderen voor te bereiden op de “echte wereld” krijgen zij vrijheid en verantwoordelijkheden om met plezier en volop uitdaging samen te oefenen in een veilige mini-maatschappij.

De Daltonpijlers verantwoordelijkheid, zelfstandigheid, samenwerken, reflectie en effectiviteit tezamen op basis van vertrouwen zijn voor ons de uitgangspunten van ons onderwijs. Daarbij verbinden wij onze Daltonvisie met de Kanjertraining, met bezielde burgerschap waarbij we gebruik maken van hedendaagse pedagogiek en moderne onderwijsmethodes.

Hoe dat werkt? Dat laten we jullie zien met dit Daltonboekje, maar nog veel liever in de praktijk!

Team Het Sterrenrijk

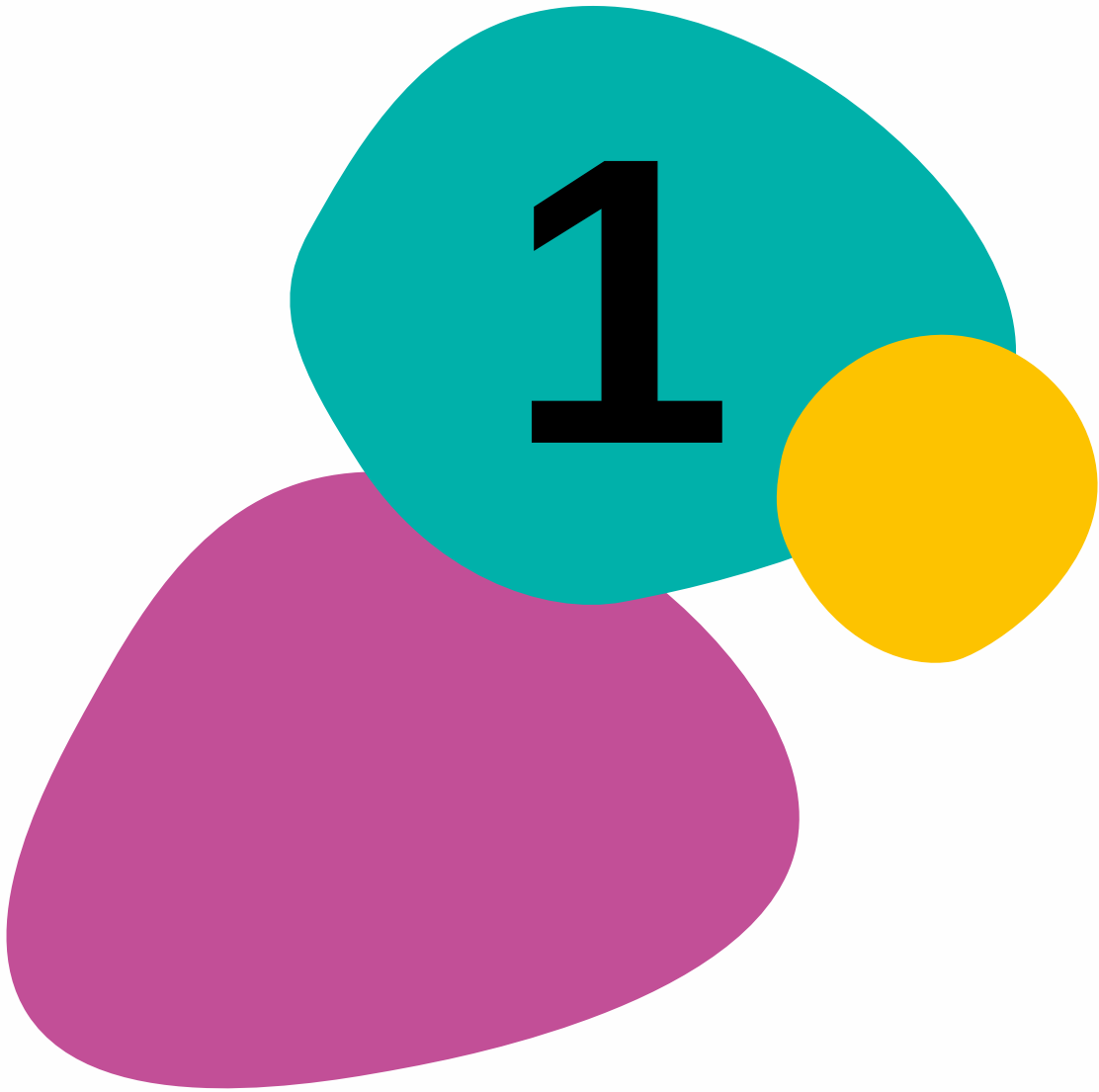

Inhoud

1 - Het ontstaan van Daltononderwijs	bladzijde 4
2 - Vrijheid en verantwoordelijkheid	bladzijde 5
3 - Zelfstandigheid	bladzijde 7
4 - Samenwerking	bladzijde 9
5 - Reflectie	bladzijde 11
6 - Effectiviteit	bladzijde 13
7 - Verantwoording	bladzijde 15
8 - Bezield burgerschap en kanjertraining	bladzijde 20
9 - Ambities	bladzijde 21
10 - En hoe ziet de praktijk eruit?	bladzijde 22

“Education is a journey, not a race”

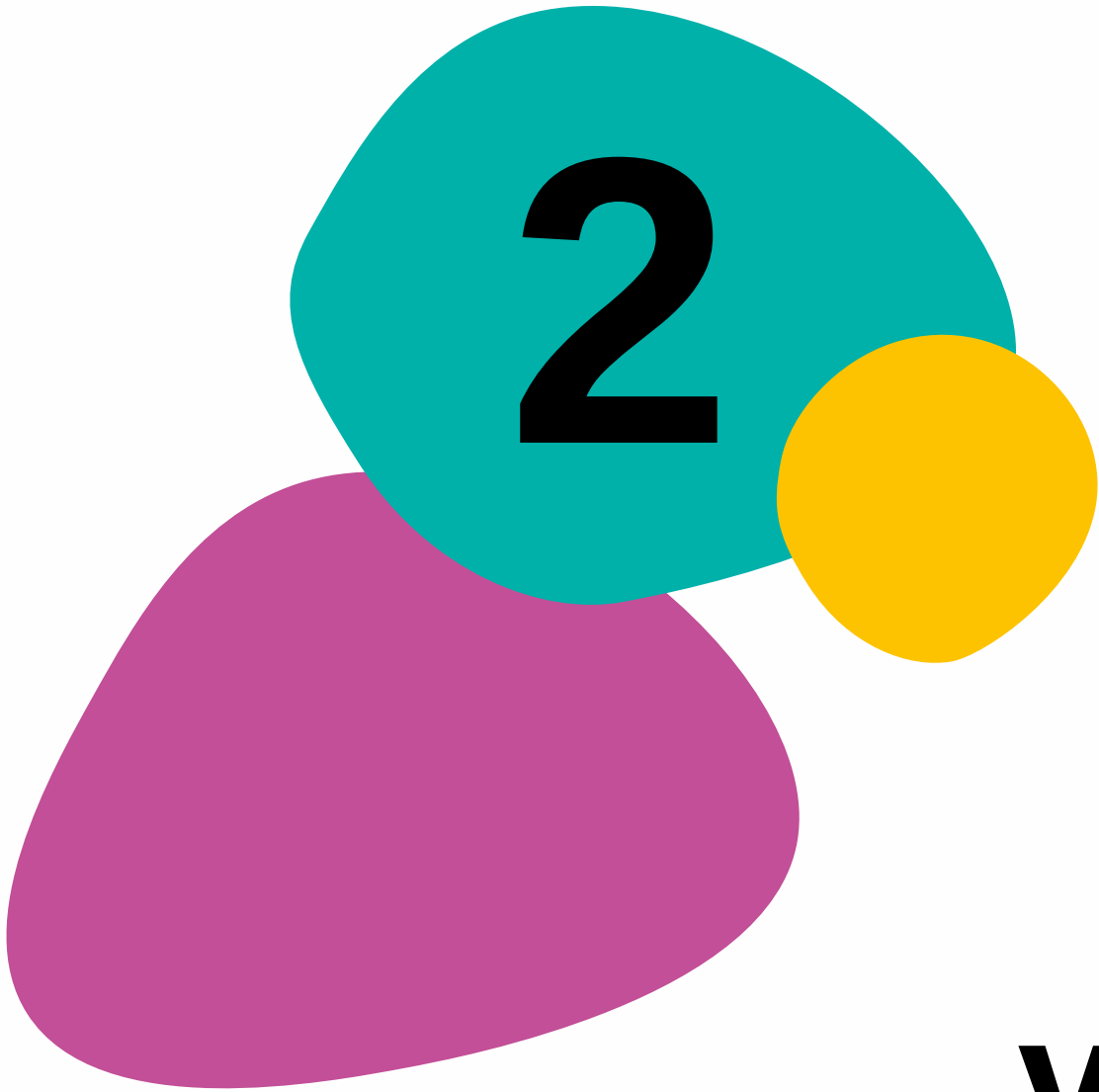

Het ontstaan van Daltononderwijs

Helen Parkhurst (1887-1973) is de grondlegster van het Daltononderwijs. In het plaatsje Dalton (Massachusetts) introduceerde zij haar ideeën, die zij opgedaan had op een klein schooltje in Wisconsin. Zij kreeg daar te maken met 40 kinderen van verschillende leeftijden. Zij herinnerde zich haar eigen schooltijd, waarbij het accent lag op: stilzitten, luisteren en oefenen. Mede vanwege de grootte van de klas besloot zij de leerstof op een andere manier aan te bieden en de organisatie anders vorm te geven. Zij vroeg de kinderen zelf te kiezen uit de aangeboden leerstof en ze sprak daarbij ook meteen af dat de kinderen elkaar mochten helpen. Zo gaf ze de kinderen vrijheid, verantwoordelijkheid, zelfstandigheid en moedigde hen aan tot samenwerken. Op deze manier zijn de uitgangspunten van het Daltononderwijs tot ontwikkeling gekomen en zijn vele traditionele vernieuwingsscholen in Nederland gaan werken vanuit deze principes én zie je veel Daltonprincipes terug in heel veel scholen in Nederland.

Daltononderwijs gaat uit van het gegeven dat elk mens in staat is tot het dragen van verantwoordelijkheid voor zichzelf en zijn omgeving. Daltonscholen kiezen in de eerste plaats voor de ontwikkeling van de jonge mens in zijn relatie tot de omgeving. Daarmee wordt een goed functionerende burger in een democratische samenleving gevormd. Dit is de grondhouding van de school voor de leerkrachten, kinderen en hun ouders. Parkhurst ontwikkelde haar ideeën niet voor basisschoolleerlingen, maar voor High school leerlingen vanaf 9 jaar. Het Daltononderwijs voor jongere kinderen is later ontwikkeld. In 1928 startte de eerste Daltonschool in Nederland, een meisjesschool in Den Haag. Daarna volgden er al snel meer. In 1931 verenigden de scholen zich in de Nederlandse Daltonvereniging. In 2005 was het 100 jaar geleden dat Parkhurst met haar onderwijsexperiment begon. Het Daltononderwijs heeft zich echter steeds aangepast aan de veranderende eisen en wensen van de samenleving. De principes vrijheid/verantwoordelijkheid, zelfstandigheid en samenwerken blijven echter steeds overeind, maar hebben in de loop der tijd andere accenten gekregen.

Een school die volgens de Daltonprincipes werkt, leert kinderen om individueel of samen met anderen een probleem aan te pakken en de verantwoordelijkheid te dragen voor de manier waarop het probleem wordt opgelost. Daltononderwijs gaat ervan uit, dat ieder mens verantwoordelijk is voor zichzelf en zijn omgeving. Dit is een voorwaarde om goed te kunnen functioneren in een democratische samenleving. In een Daltonschool leren we kinderen verantwoordelijkheid dragen. De leerkracht begeleidt de kinderen daarin en maakt duidelijke afspraken met de leerlingen. Hij of zij zorgt voor een uitnodigend en veilig klimaat, waarin het kind zich optimaal kan ontwikkelen.

2

Vrijheid en verantwoordelijkheid

"Freedom and responsibility together perform the miracle"

Leerlingen leren op school een eigen keuzevrijheid te hanteren, waarbij zij medeverantwoordelijk zijn voor hun (leer)gedrag. De opgegeven leerstof en de eisen die daaraan worden gesteld, de tijdslimiet en de schoolregels vormen de grenzen waarbinnen de leerlingen hun keuzevrijheid leren gebruiken.

Wij bieden de leerlingen ruimte voor een verantwoorde keuze bij het verwerken van de leerstof.

De begeleiding van de leraren is gericht op het leerdoel: leerlingen zich verantwoordelijk te laten voelen voor het eigen leren. Leerlingen krijgen de ruimte om te experimenteren, maar worden tegelijk ook geconfronteerd met de relatie tussen wat ze doen en wat dat oplevert. Dat is voor leerlingen een geleidelijk leerproces, waarin zelfkennis en zelfinschatting een grote rol spelen.

Door leerlingen een zekere ruimte te bieden kunnen zij een actieve en nieuwsgierige leerhouding ontwikkelen. Iets wat je je hele leven lang nodig hebt.

Daarnaast vinden we het belangrijk dat iedereen -team, kinderen en ouders- voelen dat het ónze school is. Samen zijn we verantwoordelijk voor een groeiende en bloeiende schoolomgeving. Kinderen hebben daarom ook taken binnen de school. Variërend van in de klas tot schoolbreed, steeds passend bij de leeftijd.

Vrijheid en verantwoordelijkheid

Doorgaande lijn

Onderbouw (groep 1-2)

- Ik weet waar de materialen liggen die ik nodig heb.
- Ik weet hoe ik de materialen moet gebruiken.
- Ik weet waar ik de gemaakte materialen moet opruimen.
- Ik kan mij aan regels en afspraken houden.

Middenbouw (groep 3-4-5)

- Ik zorg voor een opgeruimde werkomgeving.
- Ik kan geplande taken uitvoeren.
- Ik weet welke taken ik moet maken.
- Ik kan verantwoordelijkheid nemen voor een klassentaak.
- Ik kan verantwoordelijkheid nemen voor de klassenspullen en persoonlijke spullen.
- Ik ben betrokken bij het vormen van de leerteams.
- Ik kan assisteren bij een taak in een jongere groep.

Bovenbouw (groep 6-7-8)

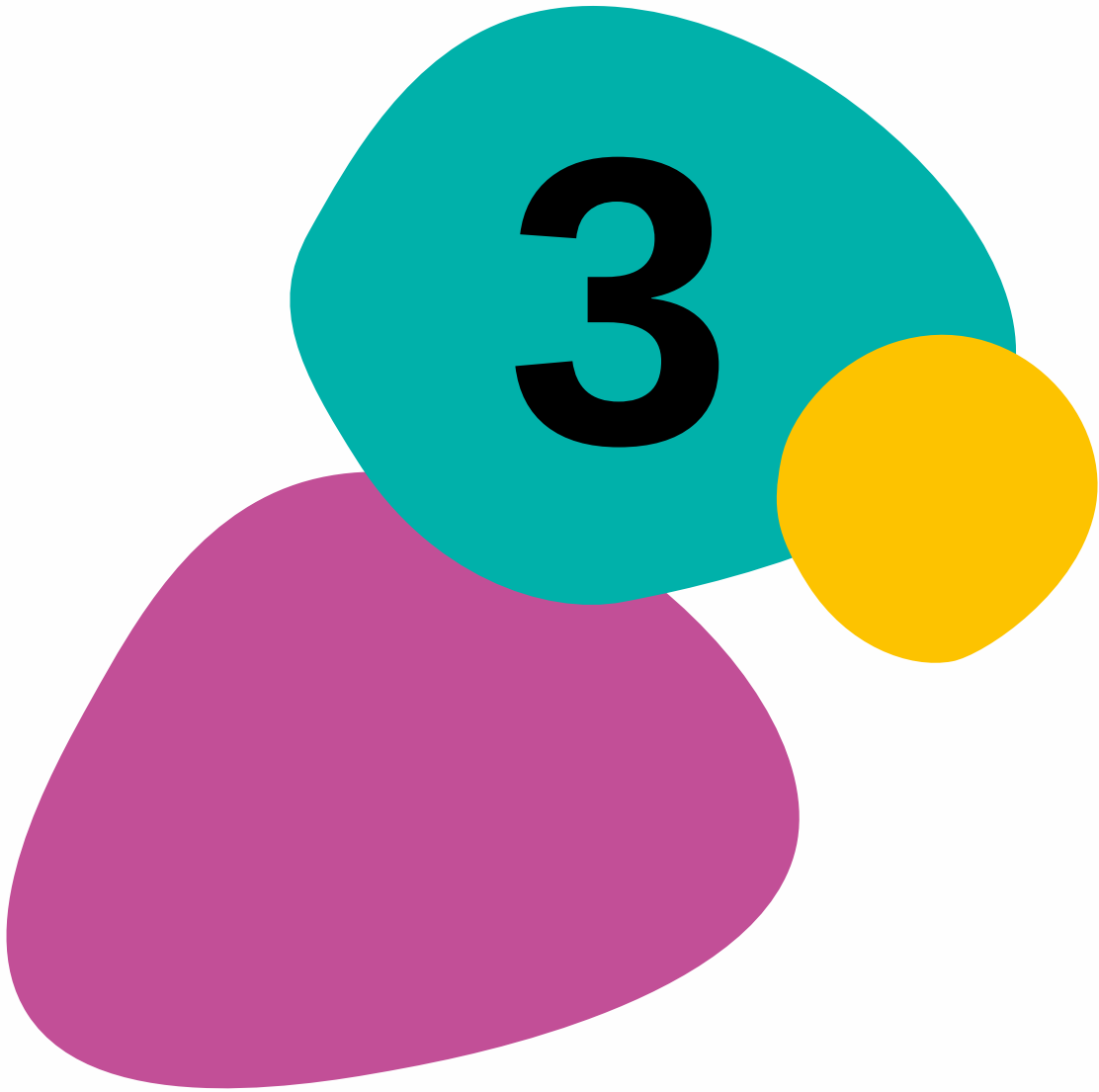
- Ik neem mijn verantwoordelijkheid bij het vormen van de leerteams.
- Ik kan tutor zijn van een leerling in een jongere groep.
- Ik ben mede verantwoordelijk voor mijn eigen leerproces.
- Ik ben betrokken bij het organiseren van activiteiten in de school.

Leerkrachtniveau

- Maakt de taak waarin een hoeveelheid onderwijsactiviteiten staan aangegeven die de leerlingen zelf in kunnen plannen, binnen de aangegeven tijd.
- Begeleidt leerlingen op passende wijze en stuurt aan waar nodig.
- Gaat uit van de mogelijkheden van hun leerlingen.
- Vergroot het zelfvertrouwen en de motivatie van de leerlingen.
- Neemt verantwoordelijkheid en initiatief en legt verantwoording af bij elkaar en directie.
- Spreekt leerlingen aan op eigen verantwoordelijkheid voor het leerproces.
- Volgt systematisch de vorderingen van de leerlingen.
- Hanteert een doelmatige instructie.
- Werkt met coöperatieve werkvormen en andere samenwerkingsopdrachten.
- Is mentor van leerlingen en collega's.

Directie

- Is motiverend leider met oog en oor voor individuele talenten.
- Legt verantwoordelijkheden neer binnen het team.
- Geeft vertrouwen aan team, leerlingen en ouders.
- Focust op talentontwikkeling.

3

Zelfstandigheid

“Experience is the best and indeed the only real teacher”

Zelfstandig leren en werken op een Daltonschool is actief leren en werken. Een leerling wil doelgericht werken aan een taak of opdracht en is in staat om tijdens dit leerproces hulp te zoeken indien noodzakelijk. Deze manier van werken stimuleert het probleemoplossend denken van leerlingen. Om later als volwassene goed te kunnen functioneren moet een leerling leren beoordelen welke beslissingen hij/zij moet nemen en wat de gevolgen daarvan zijn. De keuzevrijheid motiveert leerlingen tot het nemen van zelfstandige beslissingen die voor hen effectief en verantwoord zijn.

Zelfstandigheid

Doorgaande lijn

Onderbouw (groep 1-2)

- Ik kan omgaan met uitgestelde aandacht.
- Ik leer om zelf te denken.
- Ik leer hulp vragen.
- Ik kan hulp geven.
- Ik kan zelf een keuze maken.

Middenbouw (groep 3-4-5)

- Ik weet aan de hand van de timer wanneer ik bij de leerkracht mag komen.
- Ik leer om te zien welke taken ik zelfstandig kan maken.
- Ik leer initiatief te nemen aan de hand van handelingswijzers en de afspraken in de klas.
- Ik weet wat ik na mijn dag/week- taken kan doen.
- Ik leer om gebruik te maken van vrije werkplekken.
- Ik leer om te experimenteren en zelf te ontdekken hoe ik goed zelfstandig kan werken.
- Ik leer om een eigen keuze te maken, zodat ik op mijn eigen niveau kan werken.

Bovenbouw (groep 6-7-8)

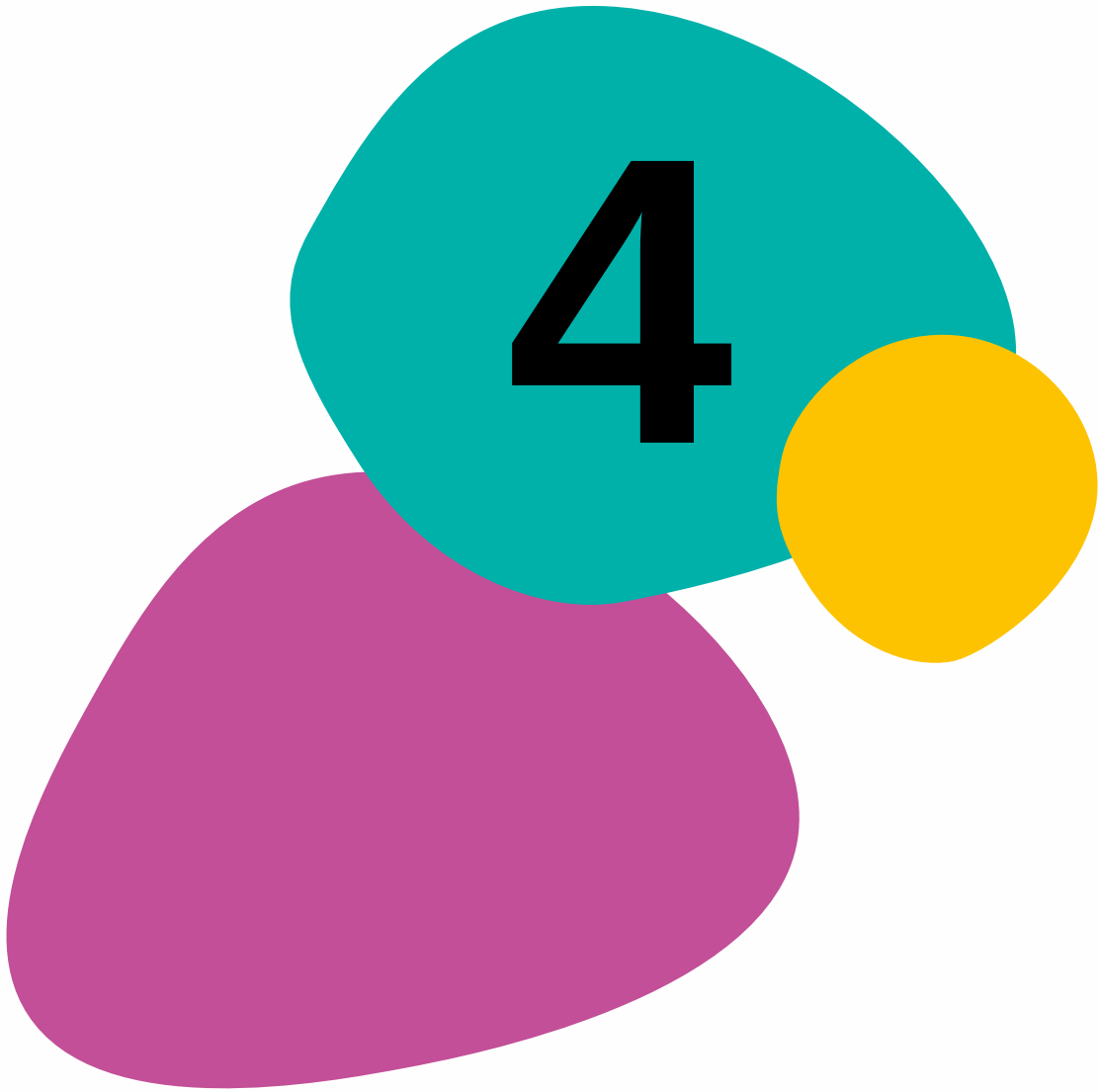
- Ik kan zelfstandig aan het werk gaan met mijn weektaak.
- Ik weet wat ik zelfstandig kan maken d.m.v. de weektaak.
- Ik kan initiatief nemen aan de hand van handelingswijzers en de afspraken in de klas.
- Ik maak gebruik van de vrije werkplekken en houd mij daarbij aan de afspraken.
- Ik weet wat mijn eigen leerstijl is.
- Ik maak gebruik van andermans talenten.

Leerkrachtniveau

- Creëert randvoorwaarden die de leerlingen in staat stellen zelfstandig te kunnen werken, zodat zij in hun eigen tempo en op eigen wijze kunnen leren.
- Stimuleert leerlingen initiatieven te nemen en te tonen.
- Biedt ruimte en tijd aan leerlingen om zelfstandig te kunnen werken.
- Biedt ruimte en tijd aan leerlingen om zelfstandig te kunnen werken aan hun talenten.

Directie

- School creëert voor de leraren en overige medewerkers ruimte om talenten te zien en te ontwikkelen.
- Stimuleert leraren en overige medewerkers initiatieven te nemen en te tonen.

4

Samenwerken

"The school functions as a social community"

Een Daltonschool is een leefgemeenschap waar leerlingen, leerkrachten, ouders, schoolleiding, bestuur en externe partijen op een natuurlijke en gestructureerde wijze samen leven en werken. Door samen te werken leren leerlingen dat er verschillen bestaan tussen mensen. Ze leren naar elkaar te luisteren en respect te hebben voor elkaar. Als leerlingen met elkaar samenwerken, ontwikkelen ze sociale vaardigheden en leren ze reflecteren op de manier waarop ze leren, zoals het beoordelen van een eigen inbreng en die van een medeleerling, het aangaan van de dialoog, het leren omgaan met teleurstellingen en het ervaren van een meeropbrengst uit de samenwerking. Daarbij zijn de leerlingen volop bezig met democratisering en socialisering; kortom: goed burgerschap. Een Daltonschool is hier een prima oefengemeenschap voor.

Samenwerken

Doorgaande lijn

Onderbouw (groep 1-2)

- Ik weet wie mijn maatje is.
- Ik kan samen met mijn maatje aan een taak werken.
- Ik leer samen te werken.
- Ik ontwikkel sociale vaardigheden.

Middenbouw (groep 3-4-5)

- Ik kan een maatjestaak zelfstandig uitvoeren.
- Ik werk samen met mijn leerteam.
- Ik kan met plezier samenwerken en weet dat de maatjesopdracht voor gaat op mijn andere taken.
- Ik leer om samen te werken en elkaars talent te benutten (coöperatief samenwerken).
- Ik ontwikkel communicatieve vaardigheden.
- Ik leer om feedback te geven op een positief opbouwende wijze.
- Ik leer om op basis van afspraken en vertrouwen buiten de klas samen te werken in de daarvoor bestemde ruimtes.

Bovenbouw (groep 6-7-8)

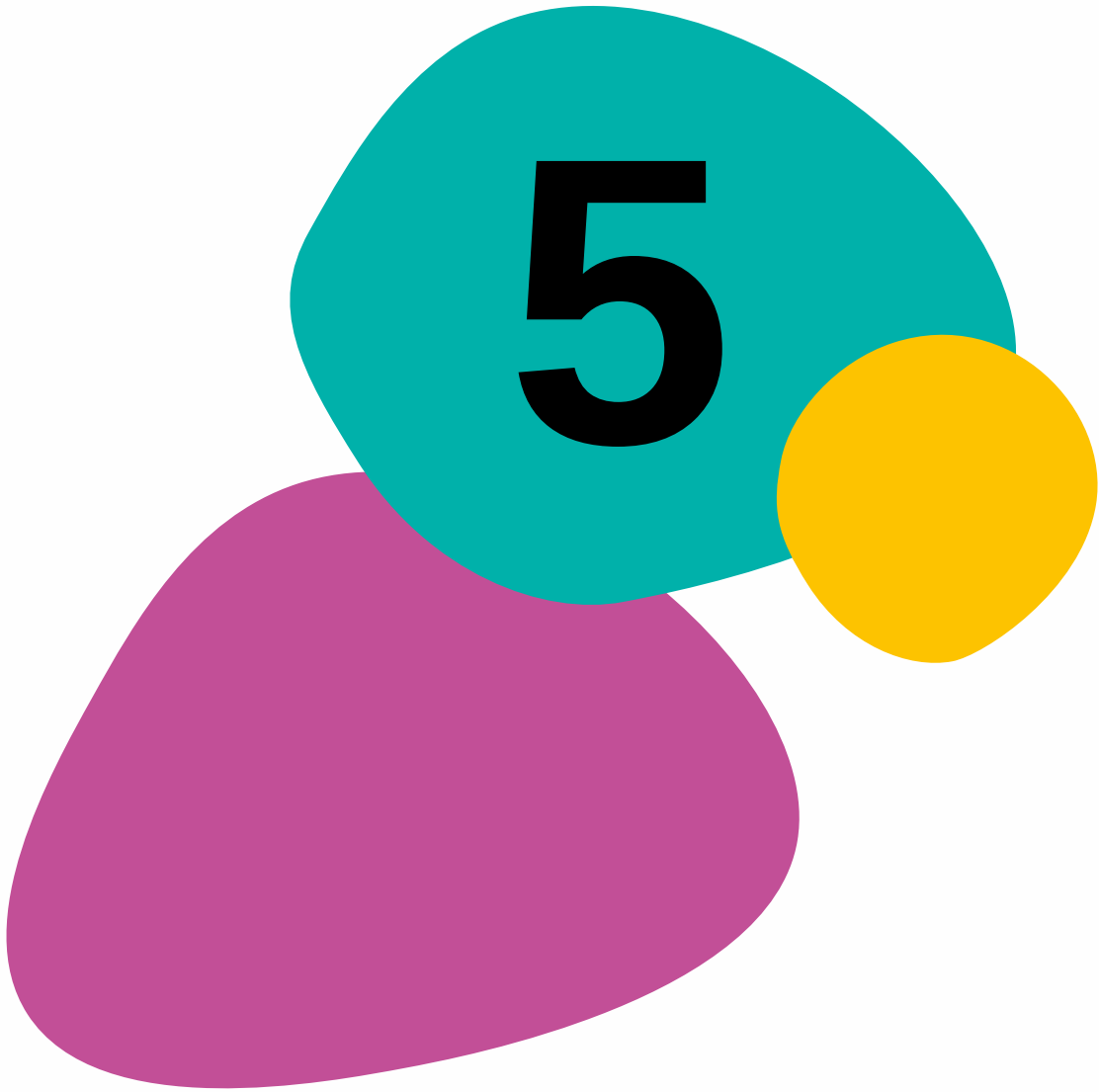
- Ik kan feedback geven op een positief opbouwende wijze.
- Ik weet wanneer er ruimte is om samen te werken binnen het rooster.
- Ik kan op basis van afspraken en vertrouwen buiten de klas samenwerken in de daarvoor bestemde ruimtes.

Leerkrachtniveau

- Werkt op respectvolle wijze samen met collega's, leerlingen, ouders en externe partijen, waarbij van en met elkaar geleerd wordt en het beste uit elkaar wordt gehaald ten behoeve van het onderwijsaanbod in de breedste zin.
- Geeft samen met collega's vorm aan de taak of leertaken, zoals deze zijn afgesproken.
- Werkt in leerteams ten behoeve van verbetering van het onderwijs.
- Inspireert collega's door middel van het delen van elkaars talent en expertise.
- Zorgt ervoor dat er wekelijks maatjesopdracht(en) op de weektaak staan.

Directie

- Ziet de school als leefgemeenschap waarbinnen leerlingen, leraren en overige medewerkers op een zichtbare wijze samen leven en werken.
- Zorgt er samen met het team, de ouders en de leerlingen voor dat de school een veilige oefenplek is voor democratisering en socialisering.
- Faciliteert bijeenkomsten waarin collega's kunnen inspireren en geïnspireerd worden.

5

Reflectie

"I would be the first to hear welcome criticism"

Reflectie, nadenken over je eigen gedrag en je eigen werk, is op Daltonscholen belangrijk. Kinderen leren hierdoor een stevig zelfbeeld te ontwikkelen, met hun eigen sterke kanten en ontwikkelpunten scherp in beeld. Iets wat je hard nodig hebt om als 'fearless human being' in het leven te staan. Durven fouten te maken en hiervan te leren. Durven te experimenteren en te proberen en zo te groeien. Durven jouw talent en kracht in te zetten om een ander te helpen en de wereld een beetje beter en mooier te maken. Durven te zijn wie je bent.

Reflecteren doen we door gesprekken over doelen, het leer- en werkproces en gedrag te hebben. Gesprekken met de leerkracht, maar ook kinderen onderling.

Reflectie

Doorgaande lijn

Onderbouw (groep 1-2)

- Ik oefen om mijn taak te evalueren.
- Ik kan vertellen wat ik al goed kan en waar ik nóg beter in kan worden.

Middenbouw (groep 3-4-5)

- Ik leer om mijn (taak)werk te plannen.
- Ik leer om mijn planning bij te sturen.
- Ik leer te reflecteren op mijn persoonlijke ontwikkeling.
- Ik kan samen met de leerkracht reflecteren op het groepsproces.

Bovenbouw (groep 6-7-8)

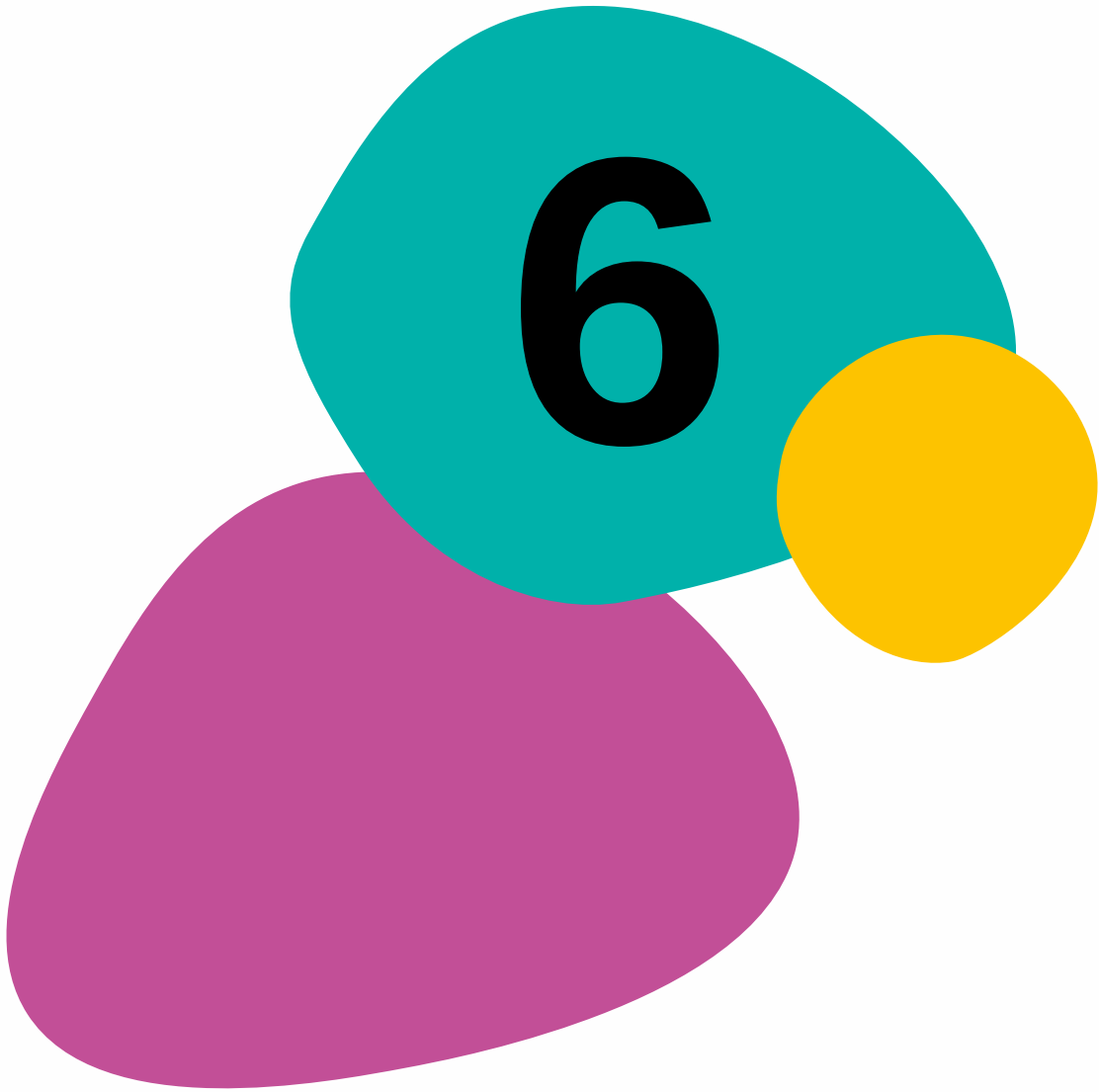
- Ik kan reflecteren op mijn ontwikkeling.
- Ik kan reflecteren op het groepsproces.
- Ik kan met mijn maatje reflecteren op het maatjeswerk.
- Ik kan met de leerkracht reflecteren aan de reflectietafel.

Leerkrachtniveau

- Voert kindgesprekken (spiegelgesprekken) over de taak, houding en het emotionele welzijn van kinderen. Op twee vaste momenten, maar ook wanneer een situatie om reflectie vraagt.
- Voert twee keer per jaar een rapportgesprek met het kind.
- Biedt leerlingen ruimte om onderling te reflecteren.
- Doet aan collegiale consultaties vanuit behoefte en vanuit expertises, zowel in de school als buiten de school.

Directie

- Hanteert een gesprekscyclus waarbij aandacht is voor het samen stellen van doelen en ook de reflectie hierop te bespreken.
- Biedt collega's ruimte om hun eigen talenten en expertises te ontwikkelen, in te zetten en te delen met anderen.
- Faciliteert de ruimte om collegiale consultaties uit te voeren.

6

Effectiviteit

Dalton is een "efficiency measure"

Dalton is een maatregel om effectiever te werken: 'A simple and economic reorganisation of the school'. Wij willen het schoolse leren doelmatiger maken.

Het onderwijs is gericht op een effectieve inzet van tijd, menskracht en middelen. Wij geven leerlingen verantwoordelijkheid in handen. Als leerlingen een taak krijgen, waar zij verantwoordelijkheid voor dragen en die ze zelf plannen en uitvoeren, zal het onderwijs effectiever zijn dan het stilzit- en luisteronderwijs.

Kinderen worden als het ware kleine ontdekkers en ondernemers.

Effectiviteit

Doorgaande lijn

Onderbouw (groep 1-2)

- Ik kan een taak inplannen.
- Ik kan zelfstandig aan een taak werken.
- Ik kan samen met een maatje aan een taak werken.
- Ik maak een plan om mijn taak uit te voeren.
- Ik leer om op mijn taak te reflecteren.

Middenbouw (groep 3-4-5)

- Ik kan op effectieve wijze omgaan met tijd, ruimte en planning
- Ik kan een haalbaar leerdoel stellen met behulp van de leerkracht.
- Ik leer eigenaar te zijn van mijn leerproces.
- Ik leer het beste in mij naar boven te halen.
- Ik weet wat ik in deze week ga leren en reflecteer met de leerkracht op deze leerdoelen.
- Ik weet wanneer ik instructie nodig heb van de leerkracht.

Bovenbouw (groep 6-7-8)

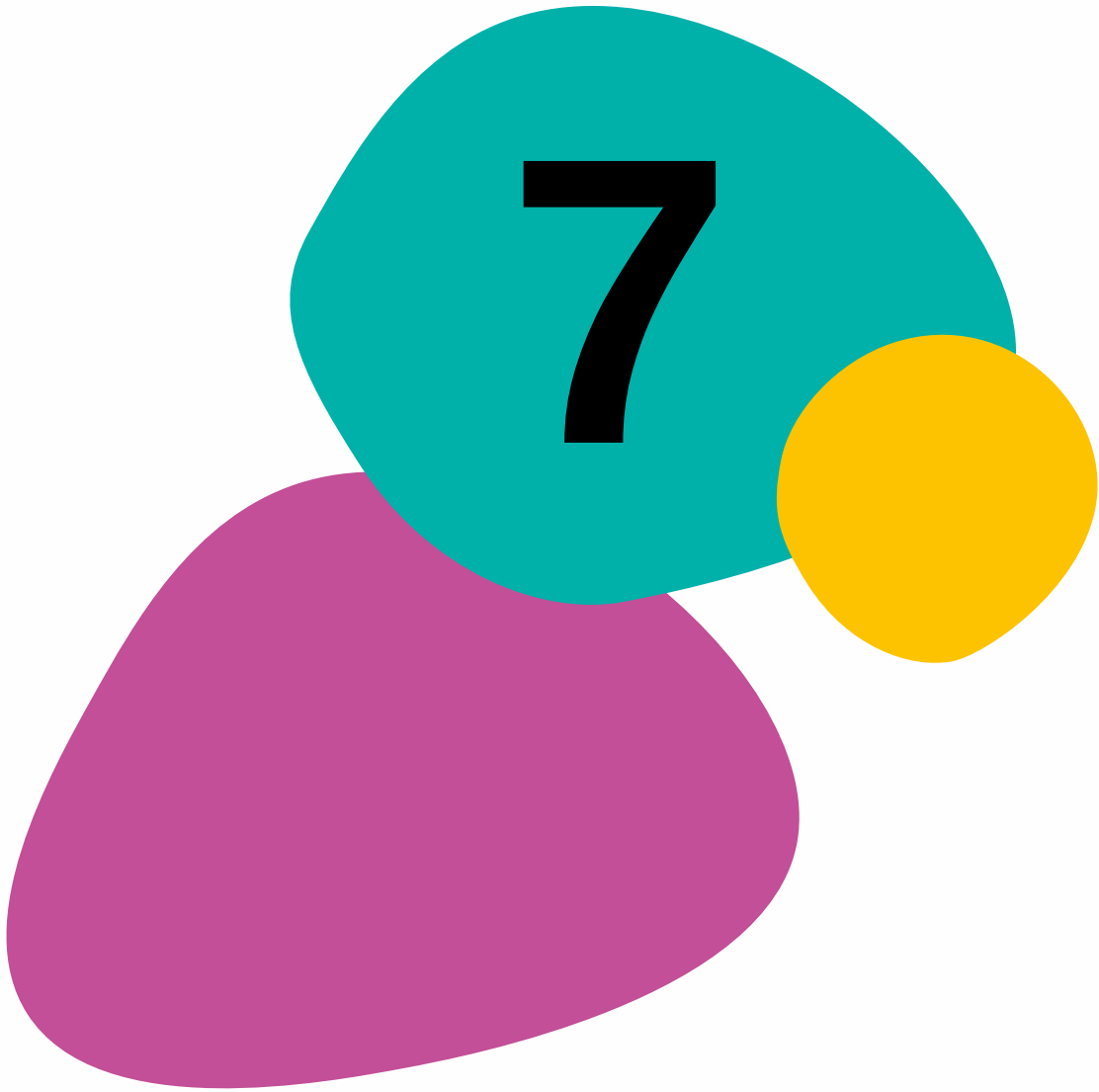
- Ik weet hoe ik mijn leertijd efficiënt kan benutten.
- Ik kan een haalbaar leerdoel stellen.
- Ik ben eigenaar van mijn leerproces.
- Ik weet mijn talenten op de juiste manier in te zetten.
- Ik weet wat ik ga leren en nodig heb om leerdoelen te behalen.
- Ik kan reflecteren op doelen en aanpassen wanneer dit nodig is.
- Ik weet bij welke instructie ik aan wil sluiten.

Leerkrachtniveau

- Richt het onderwijs dusdanig in, zodat er efficiëntie is qua tijd, ruimte en middelen.
- Geeft onderwijs in een voorbereide omgeving.
- Hanteert een goed doordacht klassenmanagement.
- Hanteert een gevarieerd leerstofaanbod, waarin eigen leerdoelen van leerlingen worden behaald.
- Doet niets wat leerlingen zelf kunnen.
- Daagt leerlingen uit het beste uit zichzelf te halen.
- Analyseert het werk van de leerlingen en maakt een plan van aanpak (samen met leerlingen en collega's) wat tot uiting komt in de inrichting van de taak.

Directie

- Gaat efficiënt om met de gegeven tijd.
- Daagt leraren uit het beste uit zichzelf te halen.
- Doet niets wat leraren zelf kunnen.
- Creëert ruimte om van én met elkaar te leren.

7

Verantwoording

Waarom kiezen wij voor Daltononderwijs?

Bij de fusie van de Dolfijn en de Gouden Emmer is de keuze gemaakt om verder te gaan met de Daltonwerkwijze van de Dolfijn.

Onze visie is gericht op de maatschappij in het algemeen en op de kinderen in het bijzonder. Deze maatschappij ondergaat een onvoorstelbaar snelle verandering en het is belangrijk dat we met ons onderwijs inspelen op deze veranderingen. We leiden onze leerlingen op voor banen die we nu waarschijnlijk nog niet eens kennen. Daarom willen we ons als schoolteam de volgende vragen stellen:

- Welke 21e eeuwse kennis en vaardigheden willen wij onze leerlingen meegeven?
- Op welke wijze willen we de leerlingen die kennis en vaardigheden op een optimale manier aanleren?
- Hoe kunnen wij ons onderwijs daarvoor zo optimaal mogelijk inrichten, waarbij de volgende aspecten aan de orde komen: kwaliteitszorg, leerstofaanbod, didactisch handelen, differentiatie en afstemming, de rol van de leerlingen en de begeleiding van deze leerlingen.
- Hoe kunnen we onze leerlingen voorbereiden op de internationale samenleving, waarbij we denken aan praktische zaken als taal en rekenen maar ook aan culturele zaken en omgang met elkaar.

Bij de genoemde 21e eeuwse kennis en vaardigheden gaat het om zaken als samenwerken, communicatie, creativiteit, ict-geletterdheid, sociale- en culturele vaardigheden, kritisch denken en probleemoplossend vermogen. De huidige maatschappij vraagt om mensen die kunnen ontwerpen, plannen en vooruitkijken. Mensen die initiatief tonen, ondernemend zijn en zich bewust zijn van de democratische processen die onder besluitvorming liggen en daaraan ook kunnen deelnemen. Wat de toekomstige maatschappij gaat vragen kunnen wij niet voorspellen. We kunnen wel proberen om ons erop voor te bereiden.

Op onze school zetten leerlingen hun eerste stap naar deelname aan deze maatschappij. Behalve het individuele en gedifferentieerde cognitieve leerstofaanbod, willen we dat de leerlingen interactieve vaardigheden ontwikkelen en deze vanzelfsprekend gaan vinden. Natuurlijk houd je rekening met elkaar, wissel je argumenten uit, zoek je samen naar een oplossing en benutten we elkaars talenten.

Daltononderwijs is bij ons op school een manier van omgaan met elkaar. Een omgeving waarin je verantwoordelijkheid krijgt en daarop ook aangesproken kunt worden, waarin je actief deelneemt aan activiteiten en waaraan je een eigen unieke meerwaarde toevoegt.

Hier staan wij voor

De begrippen vrijheid/verantwoordelijkheid, zelfstandigheid, samenwerken, effectiviteit, reflectie en borging zijn voor elke Daltonschool het vertrekpunt, maar de vertaling naar de dagelijkse onderwijspraktijk verschilt per school. Dit geldt ook voor onze school. Op Het Sterrenrijk leren we de kinderen deze Daltonvaardigheden te ontwikkelen en kunnen ze hiermee experimenteren. Wij zijn de veilige leeromgeving.

De goede Daltonschool die wij willen zijn kenmerkt zich vooral door:

- Het bieden van een veilige en betekenisvolle oefenplaats op basis van vertrouwen;
- Een duidelijke en herkenbare doorgaande lijn binnen alle groepen;
- Individueel taakwerk met leerstofaanbod en keuzewerk op meerdere niveaus;
- Uitgestelde aandacht om een oplossingsgerichte houding te bevorderen;
- Samen leren en leven;
- Realistisch en herkenbaar onderwijs met ruimte voor ontdekkend, ondernemend en onderzoekend leren;
- Een samenwerkend team (leren van elkaar, opvattingen delen, collegiale consultatie);
- Verantwoordelijkheid geven en nemen en verantwoording afleggen;
- Vaste herkenbare structuren in iedere groep;
- Werken vanuit doelen;
- Het aanleren van een democratische grondhouding

Wat kun je terugzien bij ons op school:

Werkvormen

Het Daltononderwijs biedt een variatie aan werkvormen. Naast zelfstandig werken, zijn er klassikale instructies van de leerkracht en groeps- en individuele instructiemomenten van de leerkracht of de onderwijsassistent. Daarbij bedienen zij zich van een veelheid aan instructievormen passend bij de opdracht, het moment of het kind. Er wordt veel samengewerkt en kinderen helpen elkaar. Ook krijgen coöperatieve werkvormen structureel een plekje in ons onderwijs.

Uitleg en instructie

Naast de klassikale uitleg en instructie (met afhaakmodel) geeft de leerkracht ook individuele instructie. Dit kan de leerkracht op eigen initiatief doen, maar ook de leerling kan de leerkracht/onderwijsassistent om uitleg vragen. Inzet van zogenoemde workshops vindt ook plaats. Sommige taken zijn zelf instruerend en geeft kinderen mogelijkheden om te komen tot zelfstandig leren. Wij kiezen hier voor een gedeelde sturing.

Feedback en toetsing

Tijdens het zelfstandig werken, werken kinderen een bepaalde periode zelfstandig en is er ruimte om feedback te geven. De leerlingen evalueren het eigen werk en werkproces. De leerkracht doet dit ook. Als er samengewerkt wordt geven de kinderen elkaar feedback. Toetsing gebeurt regelmatig en kan ook individueel worden afgestemd.

Taakgerichtheid, tijd, duidelijkheid en structuur

De leerling werkt aan een vooraf opgestelde taak. De leerling weet wat er van hem verwacht wordt en werkt vervolgens onder eigen verantwoordelijkheid. Hij kan, binnen het zelfstandig werken, zelf bepalen hoe en wanneer hij aan een opdracht werkt. Dit maakt dat hij de tijd effectief en naar behoefte kan verdelen. Hij kan in eigen tempo de stof verwerken. De weektaak is een hulpmiddel voor het overzicht van het werk, wat er gedaan moet worden, een middel om te plannen en om af te tekenen wat er gedaan is.

Samenvattend: Het Daltononderwijs is sterk in het realiseren van taak- en doelgericht werken, binnen een vastgestelde tijd. Het biedt duidelijkheid en structuur.

Stap voor stap

De taken worden zo samengesteld, dat de stof stapsgewijs aan de leerlingen wordt aangeboden. Er zijn mogelijkheden om een taak 'op maat' te kunnen aanbieden. Doordat leerlingen hun eigen tijd kunnen indelen, kan iedere leerling in zijn eigen tempo doorwerken.

Leren leren

Doordat de leerlingen de verantwoording dragen voor het eigen leerproces in de taak, worden zij al vroeg geconfronteerd met de manier waarop zij zelf leren. Hierop vindt regelmatig reflectie plaats, door de leerkracht, maar ook door de leerling zelf. Op deze manier werken we aan het aanleren en verbeteren van leerstrategieën.

Van en met elkaar leren

In het Daltononderwijs wordt de school beschouwd als een sociale gemeenschap. Leerlingen hebben zorg en oog voor elkaar. Ze helpen elkaar bij hun taak, maar krijgen ook coöperatieve werkstructuren aangeboden en leren op diverse manieren samen te werken om zo optimaal gebruik te maken van elkaars kennis en (sociale) vaardigheden.

Adaptief (en uitdagend)

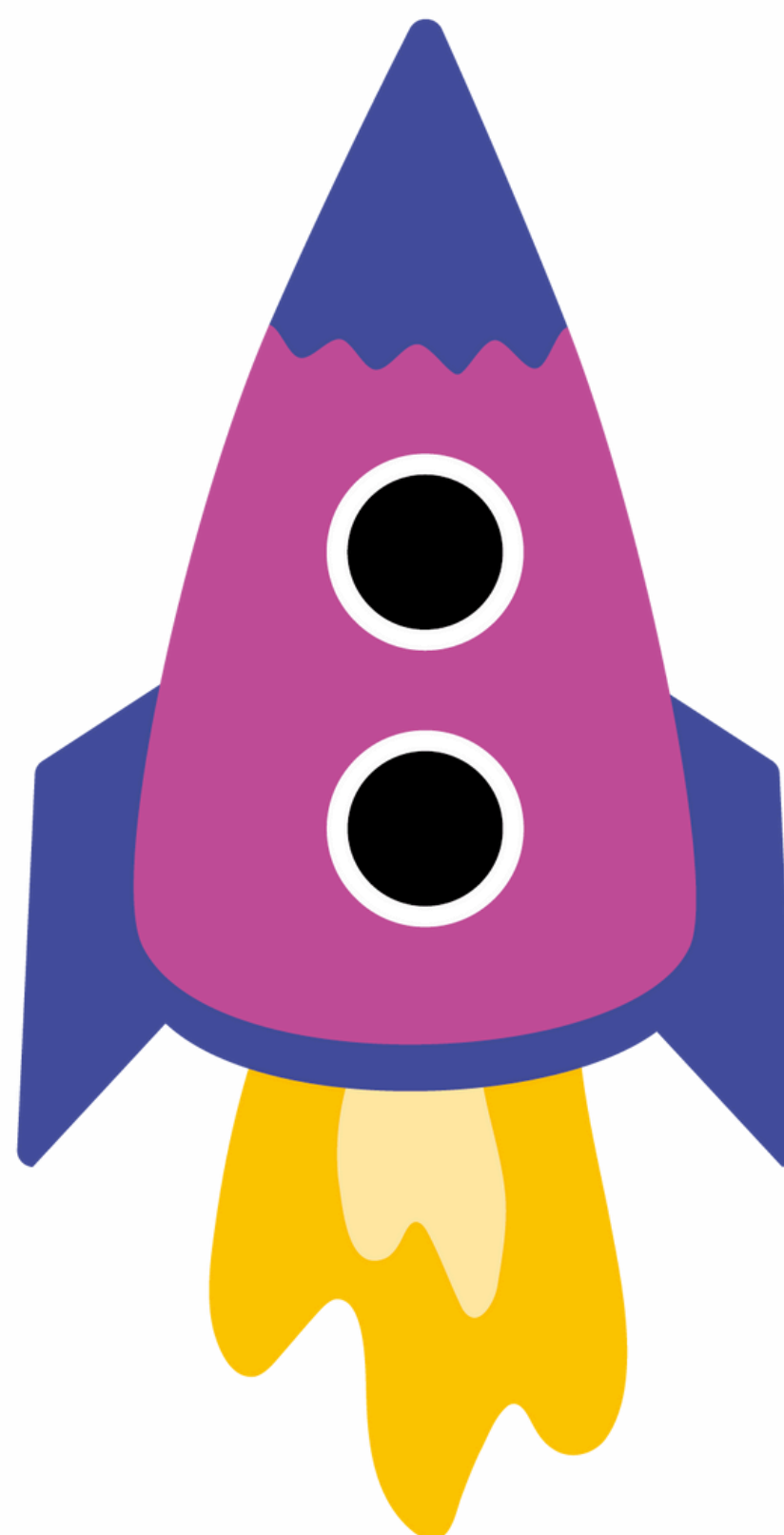
Zoals eerder genoemd biedt het Daltononderwijs ons mogelijkheden om adaptief onderwijs vorm te geven. Ons onderwijs is adaptief, doordat de leerlingen de stof op hun eigen manier en tempo kunnen verwerken. Daarnaast biedt het werken met taken de mogelijkheid om deze individueel aan te passen. Het zelfstandig werken geeft de leerkracht de mogelijkheid om aan kinderen, die dat nodig hebben, extra instructie te geven.

Dat alles vanuit de ideeën van Luc Stevens: Competentie-Autonomie-Relatie.

Dus: Ik zit goed in mijn vel; ik mag en kan mezelf zijn. Ik heb het gevoel van: Dit kan ik! Ik mag zelf keuzes maken en beslissingen nemen. Ik leer!

Ouders

Zijn partner van school en onderdeel van onze leefgemeenschap. We zijn samen verantwoordelijk voor de kinderen en hebben hetzelfde doel: geluk voor en brede ontwikkeling van elk kind. School en ouders zijn benaderbaar, delen wederzijds informatie en we hebben elkaars hulp nodig.

(Beziel) burgerschap

Burgerschap is verweven in het daltononderwijs op Het Sterrenrijk door de ‘fearless human being’ die Parkhurst voor ogen had.

Het lectoraat vernieuwingsonderwijs van Saxion Hogeschool heeft over burgerschap en Dalton een publicatie uitgebracht met ontwerpprincipes voor burgerschapsonderwijs. Die publicatie hebben we gebruikt om ons beleidsdocument op te stellen.

Daarvoor hebben we betekenisvolle uitwerkingen opgenomen in het beleidsdocument die antwoord geven op de volgende zes uitgangspunten:

- Dalton burgerschapsonderwijs betekent dat de school kinderen opvoedt tot flexibele democratische burgers en de ‘fearless human beings’ die de wereld nodig heeft.
- Dalton burgerschapsonderwijs betekent dat kinderen leren door echte ervaringen (life-like experiences) op te doen en zo te participeren en hun plek in te nemen in de maatschappij.
- Dalton burgerschapsonderwijs betekent dat we kinderen aanzetten tot dienstbaarheid en samenwerking om de (grote) politieke en sociale problemen te kunnen oplossen.
- Dalton burgerschapsonderwijs betekent dat we de nieuwsgierige, onderzoekende, probleemoplossende en ondernemende houding van kinderen stimuleren om zo hen te vormen tot sterke mensen met zelfbewustzijn om zelfstandig, zelfbewust en met zelfvertrouwen in het leven te staan, die initiatief nemen, kunnen plannen en vooruitkijken, en daarbij ook gericht zijn op samenwerking en op het dragen van (maatschappelijke, sociale) verantwoordelijkheid.
- Dalton burgerschapsonderwijs betekent dat we de ‘spirituele broederschap van de mens’ willen bevorderen en in de werkelijke behoeften van het kind willen voorzien.

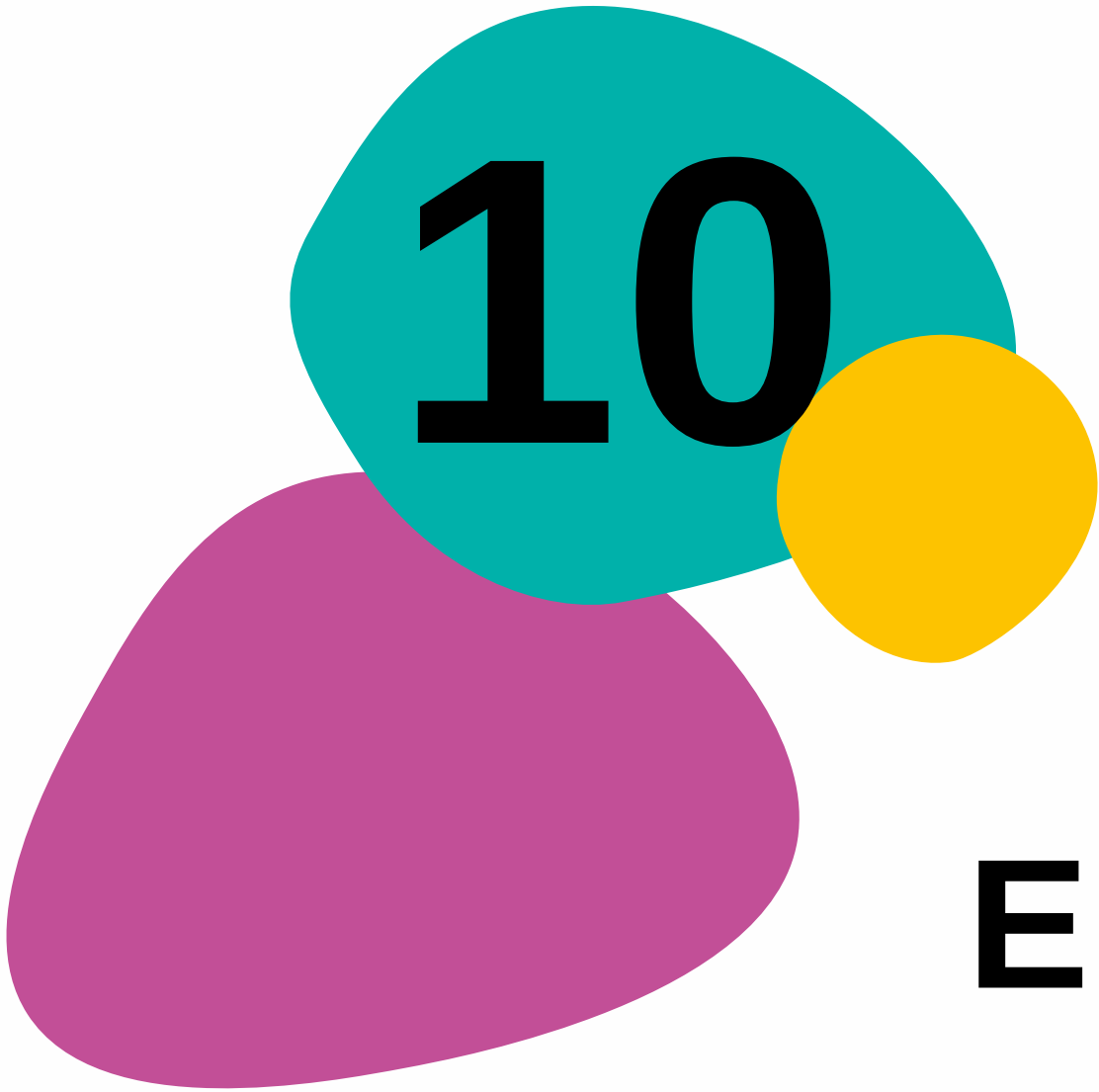
De verdere uitwerking is terug te lezen in document ‘Burgerschapsbeleid op Het Sterrenrijk’.

Ambities

Onze school is constant in ontwikkeling. Als team kijken we samen naar ons huidig onderwijs en elk jaar kijken we waar we ons in willen ontwikkelen.

- In de komende periode willen we graag een nieuw rapport ontwikkelen die past bij onze nieuwe school. We gaan het komend schooljaar onderzoeken op welke manier we onze rapporten vorm willen geven.
- Daarnaast willen we dit schooljaar graag werken aan het verder ontwikkelen van onze weektaak.
- We willen de leerlijn reflectie beter neerzetten door op zoek te gaan naar passende materialen om te gebruiken tijdens het reflecteren.

10

En hoe ziet de praktijk eruit?

Zelfstandig werken

de taak
dagkleuren
dagritmekaarten
kiesbord/kiesbord
uitgestelde aandacht
huishoudelijke taken
zelfstandig werken
plannen
het blokje
instructietafel
werkplekken en stille werkplek

Samenwerken

maatjesleren
teamsleren
mentorleren
tutorleren
samenwerkingsopdrachten
coöperatieve werkvormen

Dalton in de praktijk

De taak

Hét onderwijsmiddel om de Daltonuitgangspunten te verwezenlijken is de taak.

In de groepen 1 en 2 wordt de taak zichtbaar gemaakt op het kiesbord.

De kinderen geven aan wat zij die dag willen gaan doen. Als ze klaar zijn geven ze aan hoe het werk gegaan is.

Het kiesbord is duidelijk aanwezig in de groepen 1 en 2. Op dit bord staan de geplande taken voor een week. In de kring wordt de groepsinstructie voor de taken gegeven. Indien nodig krijgen de kinderen nadien nog extra instructie. De kinderen mogen zelf bepalen wanneer ze de taken maken. Groep 1 heeft één verplichte taak en groep 2 heeft twee verplichte taken. Bij elk thema hoort ook een verplichtje maatjestaak. Sommige kinderen hebben hier nog veel begeleiding bij nodig. De kinderen zetten hun foto bij wat ze kiezen. Op maandag moeten de taken nog uitgelegd worden. Kinderen krijgen de vrijheid en verantwoordelijkheid om te kiezen op welk dagdeel ze een taak in de werkles uitvoeren. Dit, waar nodig, wel in overleg met hun maatje. Daarnaast is er het kiesbord. Als kinderen geen verplichte taak hebben gepland op die dag, plannen ze op het kiesbord. Er is keuze uit wel 6-8 opdrachten, waar ze dan die dag aan werken.

weektaak zelfstandig werken groep 3

Aandachtspunt: We gebruiken onze maatjesstem				
schoolweek 8		plan	S	af
rekenen 	ma	blauw blz. 12+13		
	di	rood blz. 12+13		
	woe	rood blz. 14+15		
	do	rood blz. 16+17		
	vrij	rood blz. 18+19		
lezen 	ma	blz. 34		
	di	o		
	woe	o		
	do	o		
	vrij	o		
werkboek 	ma	blz. 26+27		
	di	blz. 28+29		
	woe	blz. 30+31		
	do	o		
	vrij	o		
rijtjesboek 	ma	blz. 17		
	di	blz. 18		
	woe	blz. 19		
	do	blz. 20		
	vrij	o		
schrijven 	ma	blz. 20		
	di	blz. 22+23		
	woe	blz. 21		
	do	2 cijfers uit het boekje		
	vrij	2 cijfers uit het boekje		
spelling 	ma	0		
	di	0		
	woe	0		
	do	0		
	vr	0		

In groep 3 wordt de taak omgezet in een papieren weektaak. De taken voor de hele week staan genoteerd op deze weektaak, maar de kinderen plannen per dag hun taken.

Zo kunnen ze alle taken al wel overzien, maar leren ze in stapjes te plannen. Op de achterkant van de weektaak staat in groep 3 welke lessen er worden behandeld.

	Maandag Schrijver in de klas	Dinsdag	Woensdag Showtime groep 1	Donderdag schoollunch	Vrijdag
8.30	Weekendkring	Dagopening	Tutorlezen/leesonderwijs	Dagopening	Tutorlezen/leesonderwijs
8.45	Taalinstructie	Taalinstructie	Taalinstructie	Taalinstructie	Taalinstructie
9.00	taalinstructie	Herhalen thema 3	Herhalen thema 3	Toets thema 3	Voorlezen thema 4 verhaal
9.15	Herhalen thema 3				Rekeninstructie
9.30					Splitsen 8 en 9
09.45	schrijven	spelling	Schrijven	spelling	
10.00	Nog eens		Dit kan ik	Dictée thema 3	
10.15	Pauze	Pauze	Pauze	Pauze	Pauze
10.30	rekeninstructie	rekeninstructie	rekeninstructie	Rekeninstructie	gym
10.45	Groepjes van 5	Splitsen 6 en 7	Splitsen 6 en 7	Splitsen 8 en 9	
11.00					
11.15	Zelfstandig werken	schrijven	spelling	Zelfstandig werken	Schrijven 2 cijfers uit het boekje
11.30		anders	Fonemen dictee		Zelfstandig werken
11.45		Zelfstandig werken			
12.00	Pauze	Pauze	Zelfstandig werken	Pauze	
12.15					
12.30					
12.45	Tutorlezen/leesonderwijs	gym		schrijven	
13.00				2 cijfers uit het boekje	
13.15	Spelling			Engels	
13.30	Woorden met de o			Thema 2	
13.45	Zelfstandig werken	Creatief			
14.00	Kanjertraining/expressie	Afmaken kok		creatief	
14.15					
14.30					

Weektaak zelfstandig werken groep 5

Aandachtspunt:
Schoolweek 7

		Plan	S	Af
Rekenen	Blok 2, taak 11			
	Blok 2, taak 12			
	Blok 2, taken afmaken			
	0			
	Peeltaak week 3			
Taal	Les 1b, opdracht 1 en 2 blz. 44 en 45			
	Les 2, opdracht 2 en 3 blz. 46 en 47			
	les 4, opdracht 2 en 3 blz. 48 en 49			
	les 5, werkboek blz 24, 25			
	0			
Maatjesopdracht	Werkboek taal woordspel blz. 26 en 27		S	
Spelling	werkboek staal blz. 24, opdracht 1,2,3			
	werkboek staal blz. 25, opdracht 1 en 2			
	werkboek staal blz. 26, opdracht 1,2			
	werkboek staal blz. 27, opdracht 1 en 2			
Schrijven	Les 20, bladzijde 21			
WO	0			
Verkeer	-			
Eigen deel	0			
Keuze werk	-			
Dit heb ik bij rekenen geleerd:.....				
Heb je serieus gewerkt deze week?				
Mijn aandachtspunt voor volgende week kan zijn				

	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
					
8.30	Gym (5a)/Kring en plannen (5b)	Dagopening	Tutorlezen	Dagopening	Tutorlezen
8.45		Taalinstructie		Taalinstructie	
9.00		Les 2: alfabetische volgorde.	Taalinstructie Les 3: je leert hoe je verslag uitbrengt.	Les 4: je leert hoe je meervoud maakt.	Taalinstructie
9.15	Kring en plannen (5a)/ taal (5b)	Close reading (5a)/blits (5b)	Schrijven les 19, bladzijde 20.	Blits (5a)/close reading (5b)	Les 5: herhaling week 1.
9.30	Les 1: woordenschat.		Kanjertraining		Rekeninstructie Les 15: test-je.
09.45					
10.00	Verkeer (5b)				
10.15	Pauze	Pauze	Pauze	Pauze	Pauze
10.30	Spelling	Spelling	Spelling	Spelling	Engels
10.45	Les 1: leren schrijven van woorden met -eren, -elen, -enen.	Les 2: leren schrijven van woorden met -eren, -elen, -enen.	Les 3: leren gebruiken van de hoofdletter in aardrijkskundige namen.	Les 4: leren schrijven van woorden met -eren, -elen, -enen.	
11.00					
11.15	Rekeninstructie	Rekeninstructie	Rekeninstructie	Rekeninstructie	
11.30	Les 11: je leert bedenken wat je vanuit een bepaald standpunt kunt zien.	Les 12: je leert bedenken wat je vanuit een bepaald standpunt kunt zien.	Les 13: je leert wat een gram is.	Les 14: klaar voor de toets?	Schrijven les 20, bladzijde 21.
11.45					
12.00	Pauze	Pauze	Zelfstandig werken	Pauze	Zelfstandig werken
12.15					
12.30					
12.45	Tutorlezen	Stillezen			
13.00					
13.15	Taal (5a)/Wereldoriëntatie (5b)	Zelfstandig werken			
13.30	Les 1: woordenschat.				
13.45	Verkeer (5a)	Creatief			
14.00	Wereldoriëntatie (5a)/gym (5b)				
14.15					
14.30				Zelfstandig werken	

Vanaf groep 4 ziet de weektaak eruit zoals te zien is op bovenstaande afbeelding. Op de voorkant staan de taken die zelfstandig gemaakt kunnen worden. Hierop is ook aangegeven of het werk individueel of samen met het maatje gemaakt dient te worden.

Op de achterkant is een weekoverzicht afgedrukt. Kinderen kunnen hierop zien hoe de week eruit ziet. Zijn er nog bijzonderheden; wie is er jarig; wanneer wordt welke instructie gegeven en welk doel hoort bij de instructie. Daar kunnen ze met het plannen van het werk rekening mee houden.

De groepen 4,5 en 6 krijgen een weektaak; zij leren stapsgewijs het plannen over meerdere dagen. De groepen 7 en 8 werken met en plannen voor een hele week. Daar waar kinderen nog moeite blijken te hebben met het overzien van een meerdaagse taak, wordt de taak omgezet in een dagtaak. Het betreft hier dan individuele aanpassingen.

Dagkleuren

Elke dag heeft zijn eigen kleur. De dagkleuren worden gebruikt als communicatiemiddel. Belangrijk is dat je ze door de hele school terug ziet. Ze zijn duidelijk aanwezig in elke groep. Bij de onderbouw vind je ze bijvoorbeeld terug in het overzicht van de week; bij de midden- en bovenbouw vind je ze terug op de weektaken. De kleuren kunnen heel divers ingezet worden, bijvoorbeeld bij het plannen en aftekenen van de taak.

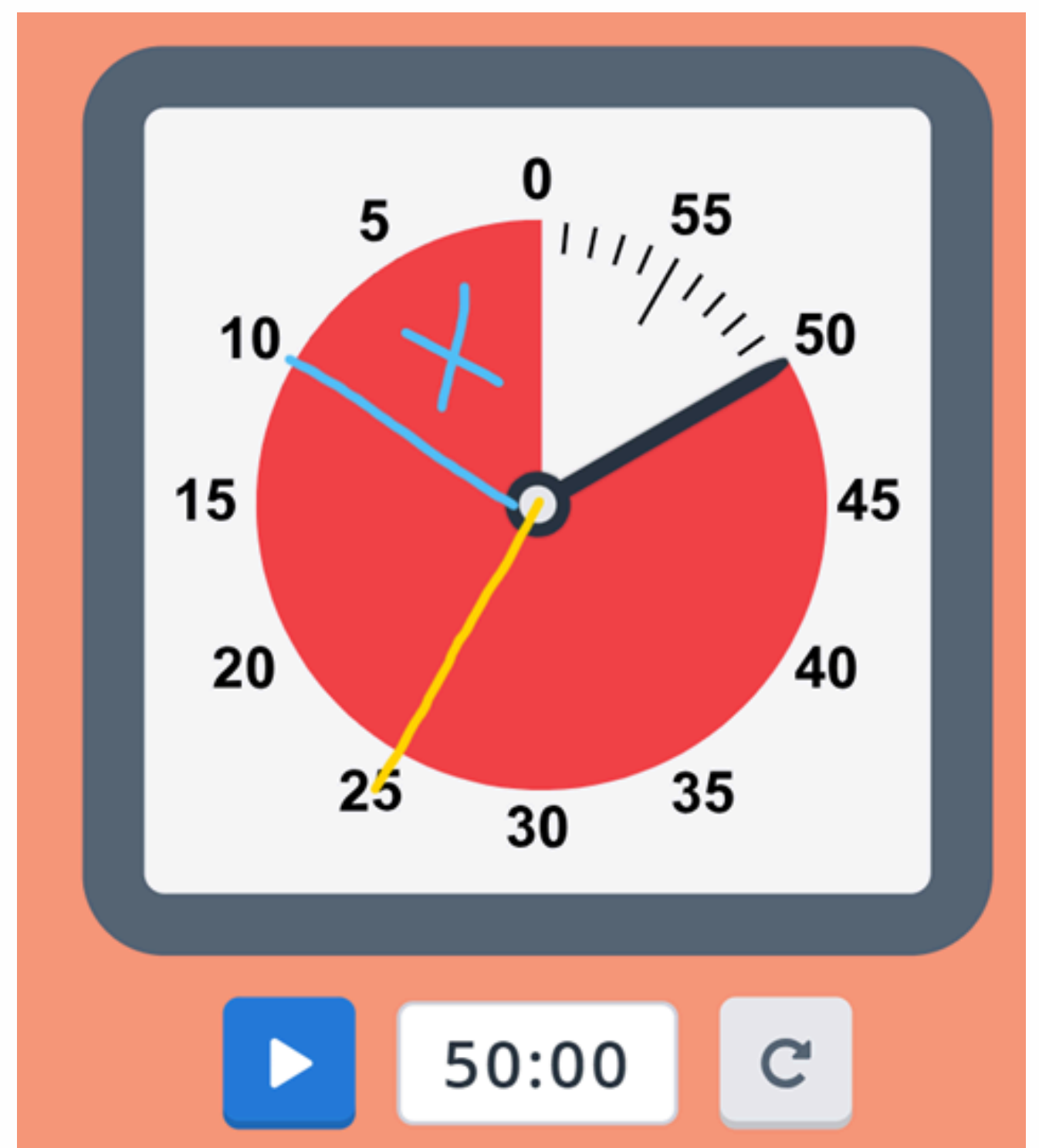
Maandag Dinsdag Woensdag Donderdag Vrijdag

Dagritmekaarten

Bij binnenkomst is direct door de kinderen te zien op de dagritmekaarten hoe het dagdeel zal verlopen: de dagritmekaarten hangen in de juiste volgorde, welke per dag en dagdeel kan veranderen. Een kind hoeft met dit hulpmiddel niet ieder moment aan de leerkracht te vragen: "Wat gaan we straks doen?" maar kan dit zelf "aflezen" en tevens inschatten hoe lang het dagdeel nog zal duren.

De meeste kinderen hebben al vrij snel een gevoel van taakbewustzijn; ze voelen zich verantwoordelijk voor hun eigen taak. Aan het begin van de speel- werkles denken kinderen goed na wat ze hebben gepland. Dan pakken ze hun spullen en gaan beginnen. De kinderen moeten een bepaalde tijd aan een opdracht werken. Deze tijd wordt aangegeven door middel van de timer op het bord.

De timer wordt meestal op 50 minuten gezet; dat is de gehele speel- werkles. De gele pijl geeft aan hoelang de kinderen aan hun als eerst gekozen taak moeten werken. Hier zit een opbouw in: in groep 1 beginnen ze met 10 minuten, na de voorjaarsvakantie wordt dit 15 minuten en na de meivakantie 20 minuten. In groep 2 werken de kinderen 25 minuten aan hun eerste taak. Als deze aangegeven tijd voorbij is, mogen ze opruimen en een andere taak kiezen óf doorwerken. De taak waarmee ze aan het werk zijn, moeten ze wel eerst opruimen. Is de timer voorbij de blauwe pijl? Dan mag er niet meer gewisseld worden. Bij groep 1 staat de blauwe pijl bij 5 minuten en bij groep 2 bij 10 minuten. Als een taak gedaan is of aan het eind van de werkles, wordt een magneet met de dagkleur op het kiesbord gezet. Als kinderen tussendoor wisselen van activiteit, zetten ze ook een magneet op het taakbord en verplaatsen hun foto.

Uitgestelde aandacht

Als iedereen aan het werk is, beginnen we met werken met uitgestelde aandacht na het opzeggen van het volgende versje:

*Hé, daar is de zelfstandige zeeschildpad,
wat betekent dat?*

*Weet je iets niet of heb je een probleem?
Bedenkt het eerst alleen.*

*Lukt het je niet,
kijk om je heen of je je maatje of een ander kind ziet.*

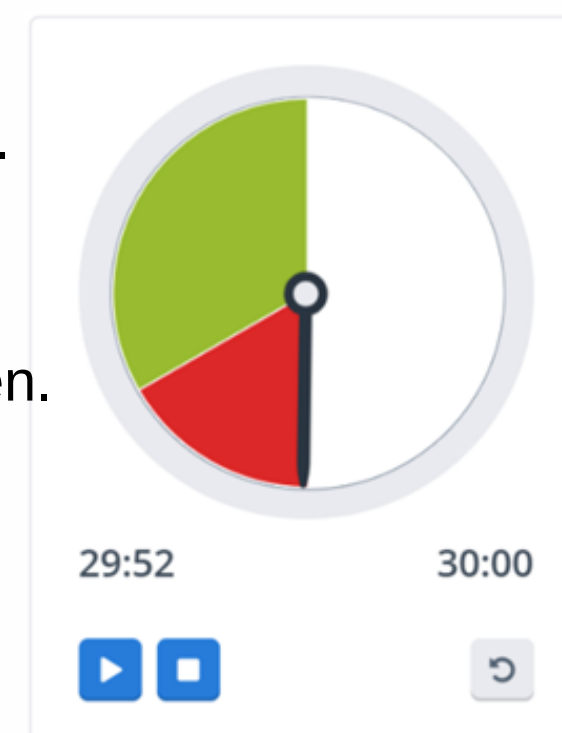
*Samen gaan jullie naar een oplossing op zoek.
Lukt het samen niet, ga naar de kring en pak een boek.*

*Juf of meester komt er dan zo aan,
zodat je weer zelfstandig aan het werk kunt gaan.*

Als de timer is afgelopen, gaan we opruimen. Bij gezamenlijke activiteiten ruim je samen op, ook eventueel van een ander kind waarmee je hebt gespeeld of gewerkt.

In de andere groepen werken we ook met uitgestelde aandacht. Vanaf groep 3 maken de kinderen kennis met een andere timer. Bij deze timer kan de leerkracht de tijd indelen in tijdsvakken.

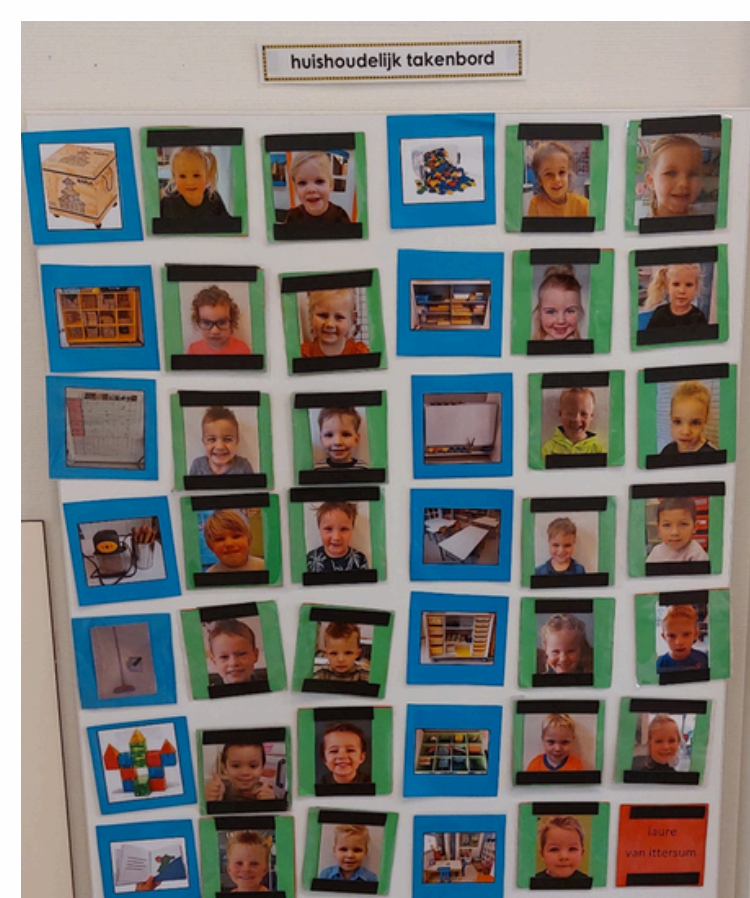
De afspraak is dat we een periode van zelfstandig werken starten met 10 minuten stil werken. Dat betekent dat alle kinderen hun blokje op rood zetten. De kinderen mogen geen vragen stellen aan elkaar of aan de leerkracht. Tijdens deze 10 minuten kan de leerkracht ervoor kiezen om kinderen extra instructie te geven, in gesprek te gaan met een kind of te observeren. Als de 10 minuten afgelopen zijn, mogen de kinderen weer overleggen in hun team of samenwerken op de gang.

Huishoudelijk taken(bord)

Het huishoudelijk taakbord stimuleert de hulpvaardigheid die kinderen van nature al in zich hebben. Van jongs af aan krijgen de kinderen verantwoordelijkheden die ze aan kunnen. Het gaat hierbij om taken als planten water geven, kasten opruimen en het bord uitvegen. Het huishoudelijk kiesbord heeft in de kleutergroepen een vaste lay-out (zie foto). Doorgaans wisselen de taken per week voor de kinderen. In de groepen 3 tot en met 7 is er een schema voor de klassendienst en andere taken aanwezig. Er zijn niet altijd taken voor alle kinderen, dus er zijn weken dat het kind geen huishoudelijke taak heeft.

In groep 8 is het huishoudelijk taakbord verwerkt in een heel jaaroverzicht. De schoolweeknummers zijn hierbij leidend. De kinderen weten dus ruim van te voren wanneer ze welke taak hebben. Ze kunnen dit noteren in hun agenda. Op deze manier wordt plannen in praktijk geleerd. Ze hebben hier een eigen verantwoordelijkheid in. Als ze de taak een keer niet kunnen doen, zijn ze er zelf verantwoordelijk voor dat ze de taak overdragen.

Zelfstandig werken

Het zelfstandig werken vraagt wel een goede grondhouding van de kinderen om dit te willen leren. Wij werken in de jaren dat de kinderen op Het Sterrenrijk zitten aan de volgende voorwaarden om goed te kunnen zelfstandig werken.

FOTO NOG AANPASSEN

De kinderen:

- kennen de groepsafspraken;
- kunnen elkaar helpen zonder voor te zeggen;
- weten wat zelfstandig werken is;
- weten waar ze het materiaal kunnen vinden;
- kunnen problemen zelf oplossen;
- kunnen zelf hun werk plannen;
- kunnen goed met het materiaal omgaan;
- kunnen omgaan met uitgestelde aandacht;
- weten wat ze moeten doen als hun taak af is;
- kunnen het gemaakte werk zelf nakijken;
- zijn in staat hun problemen te verwoorden;
- kunnen samenwerken;
- kunnen kiezen waar ze hun werk willen maken.

Om deze vaardigheden te ontwikkelen maken we onder andere gebruik van de school- en klassenregels. We koppelen nieuwe kinderen aan een meer ervaren leerling. Deze mentor neemt de nieuwe leerling mee in allerlei situaties die voor hem/haar al een gewoonte zijn. Zo leert het nieuwe kind al snel de dagelijkse gang van zaken en de afspraken die daarbij horen. Niet alleen de nieuwe leerling is gebaat bij deze aanpak. Ook de mentor leert veel over verantwoordelijkheid en zijn/haar zelfvertrouwen groeit, omdat hij/zij een nieuwe leerling verder kan helpen door zijn eigen opgedane kennis en vaardigheden te delen. Van daaruit bouwen we verder aan een goede zelfstandige grondhouding en worden de kinderen daar één-op-één in begeleid.

Het ene kind zal zich hierin verder ontwikkelen dan het ander; waarmee we dus ook zeggen dat de hoeveelheid begeleiding per kind verschillend kan zijn. De leerkracht geeft in de tijd van zelfstandig werken extra instructies, hij/zij begeleidt kinderen met een eigen leerlijn; heeft tijd voor extra instructiegroepen; loopt door de klas om hulp te bieden; observeert en praat met kinderen. De leerkracht bepaalt wie wanneer hulp krijgt. In zijn eigen voorbereiding is dit al meegenomen. Wij plannen de extra hulp.

Plannen

Door middel van een taak leren de kinderen inzicht en overzicht te krijgen over hun werk en hun vorderingen. Ze leren te plannen. De kinderen in de groepen 1 en 2 plannen hun werk met behulp van het kiesbord, met daarop alle taken. In de groep 3 gaat het plannen op het kiesbord over op een taak op papier. Bij het plannen dienen de kinderen eerst de samenwerkingsopdrachten met hun maatje te plannen en daarna het individuele werk. Op deze manier leren ze te overleggen en compromissen te sluiten. Bij het plannen maken ze gebruik van de dagkleuren; op het kiesbord zijn dit gekleurde magneetjes en op papier kleuren ze de vakjes met kleurpotloden.

Het blokje

Het blokje heeft een rode kant, een groene kant, een vraagteken en een uitroepteken. De kinderen gebruiken het blokje tijdens de taakuren zelfstandig werken.

Er zijn drie mogelijkheden voor het kind:

1. Een kind heeft het blokje op **rood** staan. Het kind geeft hiermee aan dat het niet door andere kinderen gestoord wil worden. Het kind wil niet gestoord worden, maar mag andere kinderen ook niet storen. Dus als het blokje op rood staat kun je niet overleggen en geen vragen stellen.
2. Een kind heeft het blokje op **groen** staan. Het kind geeft hiermee aan dat anderen hem/haar mogen storen voor een hulpvraag. Het geeft hiermee dus aan dat het bereid is en tijd heeft om een ander te helpen. Ook staat het blokje op groen als het kind met zijn maatje samenwerkt.
3. Een kind heeft het blokje op het vraagteken staan. Het kind geeft hiermee aan dat het hulp nodig heeft. Voordat het kind het blokje op het vraagteken zet, vraagt het kind hulp aan zijn team. Als het kind er met het team niet uitkomt, mag het blokje op het vraagteken gezet worden. De leerkracht komt regelmatig langs om hulp en ondersteuning te bieden. Kinderen wachten niet totdat de leerkracht langskomt, maar gaan ondertussen aan de slag met een taak die ze wel begrijpen.

Het blokje is heel duidelijk een middel om kinderen te helpen zich te bewust worden van hun werkhouding. In groep 7 en 8 zal het gebruik van het blokje worden afgebouwd. Als kinderen een juiste houding laten zien, is het middel immers niet meer nodig. In groep 7/8 gebruiken de kinderen enkel rood of het vraagteken.

Instructietafel

De instructietafel geeft de leerkracht de mogelijkheid, om binnen de groep, extra instructie te geven aan individuele kinderen of groepjes kinderen. In principe heeft elke klas letterlijk een instructietafel. De kinderen die op dat moment niet deelnemen aan de extra instructie zoeken elders in het lokaal of daarbuiten een werkplek. De instructietafel kan ook op het leerplein zijn vanuit praktisch oogpunt. Het gebruik van de instructietafel wordt dus in alle groepen structureel ingezet.

Het symbool voor uitgestelde aandacht (de zelfstandige zeeschildpad of timer) is tijdens de extra instructie in werking. De kinderen aan de instructietafel krijgen extra instructie over de les of met hen wordt een ander onderdeel nog eens doorgenomen. Ook kan de extra instructie bestaan uit een vorm van pre-teaching; de kinderen worden dan alvast voorbereid op leerstof die nog aan de orde komt in de gewone instructie. Daarnaast is het een moment om kinderen die verder zijn extra uitleg te geven. Wanneer de leerkracht extra instructie geeft aan de instructietafel mogen de andere kinderen de leerkracht niet storen. Als de timer op rood staat, mogen ze geen hulp vragen in de klas, maar moeten ze verder gaan met ander werk. Als de timer op groen staat, kunnen de kinderen iemand uit hun team om hulp vragen.

De leerkracht loopt nu een ronde door de klas en helpt waar nodig. Daarna kan de extra instructie voortgezet worden of een andere instructie gegeven worden.

Dankzij deze (individuele) begeleiding krijgen kinderen het onderwijs dat bij hen past. Ze krijgen de kans om een voorsprong te nemen op de groep of een achterstand in te lopen.

Stille werkplek

Op de verdieping aan de bovenbouwkant is een Stille Werkplek (SWP) gecreëerd. Dit is een prikkelarme en geïsoleerde ruimte. In deze ruimte kan door de kinderen ongestoord gewerkt worden. Het is hier absoluut stil. Samenwerken, elkaar helpen of op de chromebook werken kan op hier dus niet. Ook leerkrachten respecteren de stilte en zullen met gebaren kinderen corrigeren. Hulp bieden of vragen beantwoorden kan niet. Daarvoor dienen de kinderen naar de klas te gaan.

Samenwerken

Samenwerken is:

- Positieve wederzijdse afhankelijkheid.
- Individuele aanspreekbaarheid.
- Directe interactie.
- Gebruiken en ontwikkelen van sociale vaardigheden.
- Aandacht voor het groepsproces.

Op Het Sterrenrijk maken we onderscheid in **pedagogisch samenwerken** en **didactisch samenwerken**. We organiseren dat dan als volgt:

- Maatjesleren
- Teamsleren
- Mentorleren (Staat verder uitgewerkt op blz. 28)
- Tutorleren
- Samenwerkingsopdrachten
- Coöperatieve werkvormen

(Samenwerken kan tegelijkertijd zowel pedagogisch als didactisch zijn.)

Maatjesleren en teamsleren

Elk kind heeft een eigen maatje. Bij de kleutergroepen worden de maatjes eens per 4 weken gewisseld. Bij de kleuters hebben de maatjes een huishoudelijke taak. Ook kunnen ze taken krijgen om samen uit te voeren of een speeltaak krijgen.

Vanaf groep 3 zijn de maatjes wisselend, eens per 2 weken worden de maatjes gewisseld. In principe zit de klas in tafelgroepen. De tafelgroepen worden door de leerkracht samengesteld en heten op Het Sterrenrijk teams. Je werkt samen in je team aan de taken en samen ben je ook verantwoordelijk voor elkaar als team in de groep. De kinderen kunnen ook vragen aan elkaar stellen als ze hun taken niet begrijpen.

Het kan zo zijn dat je maatje bij jou in het team zit, maar de leerkracht kan er ook voor kiezen om maatjes te vormen buiten de teams om. Zo leren de kinderen met zoveel mogelijk verschillende kinderen samen te werken en ervaren ze dat het samenwerken met de één makkelijker gaat dan met de ander. Bij het samenstellen van de teams wordt ook gekeken naar de dynamieken van kinderen. In het gesprek met de kinderen komt dan ook naar voren wat de ander nodig heeft en wat jij nodig hebt om de samenwerking goed te laten verlopen. Op deze manier geven we kinderen mee dat een ander anders kan én mag zijn. En dat je elkaar kunt helpen en van elkaars sterke kanten gebruik kunt maken. Daar waar nodig stuurt en begeleidt/coacht de leerkracht de samenwerking. Deze vorm van samenwerkend leren bevordert een positief pedagogisch klimaat in de school. Bij elke (week)taak zorgt de leerkracht dat er verplichte samenwerkingsopdrachten verwerkt zijn. Vanaf de kleuters is één maatjesopdracht per thema verplicht. Vanaf groep 7 zijn dat er twee: één samenwerkingsopdracht met iemand uit je team en één samenwerkingsopdracht met iemand die je kiest. Buiten de klas kun je met anderen samenwerken uit andere teams of klassen.

Tutorleren

Op school maken wij gebruik van tutorleren. Drie keer in de week doen wij aan tutorlezen. De kinderen met een goed leesniveau uit de bovenbouw lezen met een leerling uit de onderbouw. Hierdoor leest de jongere leerling veel één op één en maken ze veel leeskilometers. Daarnaast leert de leerling uit de bovenbouw iemand te begeleiden tijdens het leesproces. Ze voelen zich verantwoordelijk en zijn sturend in dit proces.

Daarnaast helpen de leerlingen uit groep 8 bij het circuit van de kleuters. Per toerbeurt begeleiden zij een spelletje of andere activiteit in het circuit.

Naast deze vormen van tutorleren zijn er ook andere vormen van tutorleren mogelijk.

Coöperatieve werkvormen

In de klassen maken wij gebruik van coöperatieve werkvormen. Samenwerken is natuurlijk per definitie altijd coöperatief en de basisvoorwaarden daarvoor zijn al genoemd. Als school bieden wij in iedere jaargroep een bepaalde werkvorm van coöperatief leren aan, zodat de gereedsschapstas van de kinderen na 8 jaar steeds verder gevuld wordt en zij zelf in staat kunnen zijn om een goede werkvorm bij een samenwerkingsopdracht te kiezen en toe te passen.

Samenwerkingsopdrachten

Zoals eerder beschreven maken wij op school gebruik van samenwerkingsopdrachten. Bij de kleuters komt er elk thema een verplichte maatjestaak aan bod. Vanaf groep 3 staat er wekelijks een maatjesopdracht op de weektaak. We vinden het belangrijk dat kinderen leren samenwerken met alle kinderen op school. Zo leren ze samenwerken en naar elkaar te luisteren. Maar ze leren ook dat je met de één makkelijker kan samenwerken dan met de ander. Een belangrijke afspraak over de maatjesopdracht is dat samenwerken altijd voorgaat. Dus als je je maatjesopdracht op woensdag hebt gepland, begin je hiermee zodra de timer niet meer op rood staat.